

Verslag Wetenschappelijke Commissie 11 december 2009

- 't Pand, Gent -

Aanwezig:

André Cattrijsse, Kris Cooreman, David Cox, Guido Dumon, Nancy Fockedey (verslag), Colin Janssen (voorzitter), Brigitte Lauwaert, Jan Mees, Marnix Pieters, Jan Seys, Eric Stienen, Erik Toorman, Jan Vanaverbeke (vervangt An Vanreusel), Rudy Herman (vervoegt vergadering om 15.45 uur)

Verontschuldigd:

Jean Berlamont, An Cliquet, Farid Dahdouh-Guebas, Filip Meysman, Jaak Monbaliu, Georges Pichot, Jurgen Tack, Gilbert Van Stappen, Filip Volckaert, Wim Vyverman

1. Goedkeuring verslag vorige vergadering van 22 oktober 2009

Toevoeging: Brigitte Lauwaert en Georges Pichot willen zich toevoegen als verontschuldigd voor de vorige vergadering. Verslag wordt goedgekeurd en is online beschikbaar via www.vliz.be/nl/over_het_vliz/vliz_scico

3. Advies aankoop multibeam echosounder

André Cattrijsse duidt de gevolgde procedure:

Offerteaanvraag (zonder bekendmaking) met eisen werd opgestuurd naar verschillende verdelers, waarbij alle relevante spelers (5) aangeschreven werden. Binnengekregen voorstellen (4) eerst intern bekeken (André Cattrijsse en Michiel T'Jampens) en navraag technische aspecten bij firma's. Nadien werd een technische evaluatie gemaakt door een beoordelingscommissie a.d.h.v. objectief opgestelde criteria.

Keuze is gevallen voor: Kongsberg 2040. Meest performante toestel (hoogste resolutie en modulaire frequentie) en nieuwe data zullen vergelijkbaar blijven met eerder verzamelde data (op Belgica en Ter Streep). De reeds opgedane ervaring kan blijvend worden gebruikt.

Dit toestel is nog niet op de markt (verdeling vanaf oktober 2010). Reeds 4 toestellen verkocht (o.a. aan IFREMER). Ev. kinderziekten zullen getest worden door Kongsberg in de loop van 2010. Voor de "sea acceptance test" kan VLIZ een beroep doen op Marc Roche (FOD Economie Fonds Zandontginning). Wanneer sea acceptance tests niet bevredigend verlopen wordt er niet betaald aan Kongsberg totdat oplossing voorhanden is.

De RTK - die de hoogteligging van de multibeam meet - wordt pas later gekocht, omdat er nu te veel evoluties op de markt zijn. De in de vaartname van deze multibeam echosounder wordt verwacht in de eerste helft van 2012. Opleidingen zitten in de prijs. Opleiding voorzien voor 8 personen (2 VLIZers + 6 wetenschappers).

Vragen & opmerkingen:

- Guido Dumon merkt op dat dit een snelle procedure is in vergelijking met de procedure die door Afdeling Kust moet gevolgd worden (waar publicatie vereist is).
 - Brigitte Lauwaert merkt op dat er zelfs op de Belgica zeer weinig mensen zijn die de opnames kunnen uitvoeren en de resultaten interpreteren. Kan het voorzien worden dat de kennis, opgedaan bij de initiële opleiding, doorgegeven wordt?
- => Het VLIZ kan deze dienstverlening voorzien. Voorstel: oproep tot deelname voor universiteiten enkel toegankelijk maken voor een permanent lid uit hun team (bv. hoofdtechnicus en niet doctoraatstudent). VLIZ hoopt iemand extra te kunnen aanwerven die de wetenschappers bijstaat om deze metingen te doen en mee te helpen interpreteren. Het VLIZ kan dan ook instaan voor opleidingen nadien.
- De onderhoudscontracten van de verschillende fabrikanten zijn niet volledig vergelijkbaar, maar de prijzen zijn vergelijkbaar, behalve voor 1 offerte waarvan het voorgestelde onderhoudscontract behoorlijk duurder was. Dit voorstel betrof het multibeam systeem dat minst goed scoorde op de technische evaluatie.
 - Nu reeds voorziene apparatuur voor de Simon Stevin: Onderwaterpositionerings-systeem, CTD, carrousel, ADCP, ev. Nutrientanalysers en CO2 analyser. Verder wordt het voorziene budget ingezet voor vervanging van bestaande toestellen en herinvesteringen.

- Op RV Belgica loopt momenteel een oproep voor opleiding in gebruik van de multibeam – Michiel T’Jampens meedoen?

Conclusie:

De Wetenschappelijke Commissie staat achter het advies van de beoordelingscommissie. De aankoop van de Kongsberg 2040 kan gebeuren.

4. Toekomst tuinbouwinstallaties in De Haan

Jan Mees licht de situatie toe:

Na de oprichting van het VLIZ kregen we de vraag van AWZ of we de serres in De Haan konden inzetten voor wetenschappelijk onderzoek. Momenteel wordt de overeenkomst herbekeken, gezien het beheer van de serres niet meer behoort tot de kerntaken van MDK. Bernard Deputter vraagt het VLIZ en zijn Raad van Bestuur (RvB) na te denken en snel te beslissen over het volgende:

1. Is VLIZ geïnteresseerd om de serres zelf in beheer te nemen?
2. Het opzeggen van de bestaande overeenkomst.

De VLIZ-RvB wou dit eerst afoetsen met de wetenschappelijke gemeenschap: Is er wel voldoende vraag naar de serres? Zal de vraag stijgen in de volgende jaren? Kosten/baten-analyse? Is het een meerwaarde voor het wetenschappelijk onderzoek om hierin te investeren? Wat als het er niet meer is? Wat zullen we verliezen aan mogelijkheden van onze Vlaamse onderzoekscapaciteit?

De onderzoeksgroep van Maurice Hoffman (INBO en UGent) is tot nu toe de grootste gebruiker van de serres (zie motivatiebrief in bijlage): met een groot aantal M.Sc. en Ph.D. als resultaat wat zeker de wetenschappelijke waarde ondersteunt. Maar de bezetting van de serres zelf ligt de laatste 2 jaar laag (geen projecten meer in deze discipline). Ook René Van Grieken gebruikte eerder het terrein voor metingen (locatie aan de kust ver weg van vervuilende invloed en met elektriciteit).

Operationele kosten (stookkosten, elektriciteit, ...) zijn gemakkelijk door VLIZ op te nemen (10.000 euro per jaar). Maar het aanwerven van de conciërge (Frank) die in parttime dienstverband de dienstverlening ter plekke voorziet (algemeen onderhoud + bewateren en belichting van de experimentele opstellingen) – en mogelijke renovatiekosten zijn niet mogelijk.

In de evaluatie van het VLIZ (zomer 2009) wordt aangeraden om het gebruik van de serres in de volgende beheersperiode te stimuleren en te diversifiëren. Het is een grote infrastructuur die kan ingeschakeld worden in Europese programma’s. Maar MDK wil sneller overgaan tot beslissing over het lot van het serrecomplex (voorjaar 2010).

Opmerkingen en discussie:

- INBO (Eric Stienen) heeft momenteel onderzoeksprojecten ingediend voor de uitbouw van een permanente zaadbank in het serrecomplex, inclusief een technische assistentie. Mogelijks zijn gelijkaardige plannen ook aanwezig bij René Van Grieken, Jan Van Uytvank, Dries Bonte, Frank Dehairs, ... Oplijsting is nodig!
- Indien beslist wordt om serres af te stoten moet gepleit worden voor een overgangsfase, want een aantal projecten gaan van start waar de serres in nodig zijn.
- Mogelijkheid bestaat om de kosten van de personeelsondersteuning te delen tussen het beperkt aantal gebruikers (projecten of laboratoria)?
- Is er een marge om andere groepen aan te trekken, ander type onderzoek?
- De serres zijn een unieke onderzoeksfaciliteit! Het faciliteren ervan past goed binnen de doelstellingen van het VLIZ.
- Als VLIZ niet in staat is om positief te antwoorden, zullen de serres overgedragen worden naar ANB om ze af te breken (in het kader van duinherstel cf. duinendecreet). Marnix Pieters wil echter uitzoeken of de serres geïnventariseerd zijn als monumentaal erfgoed (dateren uit de periode van Leopold II).

Oproep aan de leden van de WC:

Vragen aan de achterban welke huidige en toekomstige activiteiten er in de serres doorgaan. Vraag tevens naar de namen van de personen en de resulterende producten (MSc, PhD en publicaties).

Actiepunt voor VLIZ:

Met deze gegevens zal het VLIZ een nota opstellen van de diversiteit en frequentie van het gebruik (nu en toekomst) en de wetenschappelijke output. De VLIZ-WC gaat uit van het standpunt dat ze de

infrastructuur wil behouden. Twee scenario's zullen uitgewerkt worden: (1) enkel infrastructuur en (2) inclusief personeel.

Nota wordt klaargemaakt tegen de volgende WC (23 april), die dan een beslissing kan nemen en een advies formuleren voor de RvB. [Onder voorbehoud dat MDK tot eind april 2010 kan wachten. Indien het sneller moet zal VLIZ een schriftelijke procedure opstarten].

2. Toelichting i.v.m. het evaluatierapport van het VLIZ en discussie

Jan Mees kreeg de toestemming om het evaluatierapport uit te delen aan de bestuurders en de WC. Maar met uitdrukkelijke vermelding om vertrouwelijk te behandelen (het rapport moet strict 'binnenshuis' blijven tot de bevoegde minister en het VLIZ een nieuwe beheersovereenkomst hebben afgesloten. Er wordt uitdrukkelijk gevraagd om de rapporten niet elektronisch door te mailen. Het rapport zal ook bezorgd worden aan de andere leden van de WC in de komende weken.

Jan geeft aan de hand van een presentatie (in bijlage) uitleg over de gevolgde procedure en de eindrapportage. Tussendoor geven de leden van de WC commentaar.

De eindrapportage bestaat uit 3 delen die uitgedeeld werden aan de aanwezige leden van de WC: (1) eindrapport, (2) bijlage (incl. Enquêtes en rapport van de internationale peer-review) en (3) management samenvatting. Het eindrapport zelf bestaat uit conclusies en adviezen. De algemene teneur is zeer positief!

[In dit verslag worden de hoofdpunten overgenomen en die opmerkingen die de WC specifiek aanbelangen en/of later in de discussie terugkomen.]

CONCLUSIES - Beheersovereenkomst

- Verwachtingen en doelstellingen waargemaakt en overtroffen (opmerking: Nog niet het centrale aanspreekpunt in Vlaanderen voor mariene en kustwetenschappen)
- Beheersovereenkomst uitgegroeid tot een complex geheel van diverse addenda
- Zelfevaluatie is een getrouw beeld

CONCLUSIES - Interne werking

- Performante maar tegelijk kwetsbare organisatie
- Deugdelijk bestuur, maar verfrissing dringt zich op (opmerkingen: Beperkte aanwezigheid van bestuursleden vooral in de WC. Informatiedoorstroming naar academische achterban is beperkt)
- Goed financieel beleid en beheer; goede huisvader (opmerkingen: Financiële situatie is kwetsbaar door stijgende loon- en brandstofkosten. Te hoge (48%) externe financiering. Nood aan bijkomende middelen; maar worden niet gekwantificeerd.)
- Goed ICT-beleid

CONCLUSIES - Communicatiebeleid

- VLIZ communiceert met succes: breed en divers (opmerkingen: Beperkte formele communicatiestrategie – niet op papier. Mandaat ontbreekt om communicatie te doen naar beleid toe. Nog groeikansen naar onderwijs toe.)

CONCLUSIES - Wetenschappelijke werking

- Te grote kloof tussen VLIZ en wetenschappelijk onderzoek (opmerkingen: Internationale erkenning straalt af op de Vlaamse onderzoeksgemeenschap. Goede keuze voor model VLIZ, waarbij geen onderzoek wordt gedaan, maar kloof bestaat. Haalbaarheidsstudie opstarten naar een Vlaams marien onderzoeksprogramma i.s.m. onderzoekers.)
- Concurrentie van VLIZ voert wel onderzoek uit (opmerkingen: VLIZ bouwt geen CV op door geen onderzoek te doen.)
- Onderzoekactiviteiten van Vlaamse onderzoekers worden uitstekend gefaciliteerd (opmerkingen: Serres moeten beter benut worden. Bezorgdheid over het verzekeren van de continuïteit van bepaalde databanken. Extra financiering nodig voor het digitaliseren van grijze literatuur.)
- Netwerken en samenwerkingsactiviteiten goed uitgebouwd en gewaardeerd (opmerkingen: Groei mogelijk in lokale netwerking en betrokkenheid lokale onderzoekers. Onduidelijk mandaat in beleidsmatige netwerking.)

CONCLUSIES – relatie beleidsdomein en beleidscontext

- Onduidelijk mandaat nationaal en internationaal.
(opmerking: Onvoldoende benut als het knooppunt in Vlaanderen.)
- Complementair en samenwerking met andere actoren
- Rol bij economische meerwaarde creëring voor Vlaanderen

CONCLUSIES – Beleidsplan

- Goed onderbouwd
- Ambitieuw, maar prioritisering is nodig
(opmerking: hangt af van de beschikbare middelen. Prioriseren door o.a. WC!)
- Rekening houden met opportuniteiten op nationaal en internationaal niveau

AANBEVELINGEN – t.a.v. Vlaamse overheid en Provincie West-Vlaanderen

- Verder investeren in VLIZ. Meer investeren in wenselijk en wellicht noodzakelijk
- Stroomlijnen nieuwe beheersovereenkomst
- Duidelijke mandaten geven en vertalen in strategische doelstellingen
- Mariene wetenschapopen erkennen als sleuteldomein
- Analyse haalbaarheid Vlaams marien onderzoeksprogramma
- Mogelijkheid om aan VLIZ-profiel te bouwen (co-auteurschap)
- Vlaams knooppunt voor zee- en kustgerelateerde data

AANBEVELINGEN – t.a.v. VLIZ

- Aandacht voor risicomanagement
- Keuzes maken!
- Rationaliseren van projectgebonden financiering
- Uitwerken integrale communicatiestrategie
- Verder professionaliseren van organisatie
- Introductie managementinformatiesysteem
- Rationaliseren samenwerkingsakkoorden
- Bescheiden bijdrages vragen
- Samenstelling en werking van Wetenschappelijke Commissie en RvB herbekijken
- Consolideren en intelligent uitbouwen van sterktes i.v.m. “data”
- Meer en beter benutten duinenserres
- Schatten bibliotheek niet begraven
- Regelmatige (2-jaarlijks) benchmark
- InnovOcean uitbouwen met nog meer internationale organisaties

Eerste reacties:

- Pieters: Aanbeveling om meer en beter gebruik te maken van de duinenserres: als ze zouden afgebroken worden, dan volgen we niet de aanbeveling.
- Cox: Wat wordt bedoeld om VLIZ een mandaat te geven in beleid? Ook wetenschapsbeleid?
- Cox: aanbeveling om haalbaarheid van Vlaams onderzoeksprogramma te analyseren. Vreemd dat men niet stelt: onderzoekprogramma ter ondersteuning van de Vlaamse bevoegdheden op zee. Men gaat hier uit van de het verdwijnen van het federale budget. Men heeft onvoldoende met de Vlaamse bevoegdheden rekening gehouden.
- Herman: Beheersovereenkomst finaliseren zal enkele maanden duren. Bedoeling is om de onderhandelingen zo open mogelijk te houden. Volgens enkele aanbevelingen rond het consolideren van een aantal activiteiten bestaan er financiële consequenties (daarvoor moeten de Vlaamse budgetten eerst rond zijn). Ook zullen er afspraken moeten gemaakt worden om het VLIZ mandaten te geven in het internationale en nationale beleid.

Het rapport is zeer positief over de werking van VLIZ. Toch zijn er enkele knelpunten waaraan gewerkt moet worden en waar moet worden over nagedacht binnen de WC. **Voorstel werkmethode:**

- Knelpunten op de agenda zetten van de komende 3-4 wetenschappelijke commissies. Discussie afronden over de periode van één jaar.
- Doel om de aanbevelingen te vertalen naar prioriteiten.
- Per item: voorbereiding door voorzitter van de WC; samenroepen van een werkgroep waar men zich over het item buigt en alternatieven/suggesties formuleert. Hun voorstel tot hervorming kan dan besproken worden in de WC. Waar men tot conclusies komt en tot een actieplan.

Weliswaar moeten eventuele fundamentele bezwaren t.o.v. de aanbevelingen nu geuit worden, gezien de beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid momenteel genegocieerd wordt. Discussie spitst zich nu op de fundamentele opmerkingen op korte termijn:

- WC moet formeel stellen aan RvB en overheid dat ze kennis hebben genomen van de aanbevelingen uit het rapport en ermee akkoord gaan. Weliswaar kunnen hierbij enkele punten aangeduid worden die de WC als een prioriteit beschouwt.
- Hervorming van de WC is momenteel al bezig. De agenda van de volgende vergadering zal enkel uit punten bestaan waarover discussie gewenst is. Bij de uitnodiging (te versturen 10-14 dagen vóór de vergadering) zal een begeleidende nota meegestuurd worden zodat leden zich kunnen voorbereiden en de zaken binnen hun instelling bespreken.
- Een van de eerste punten in de komende WC: Hoe zal de WC er uit gaan zien? Nieuwe samenstelling? Commitment gevraagd van de leden?

5. Varia

5.1. Joint Programming Initiative

Rudy Herman (EWI) vraagt naar een analyse door VLIZ en de wetenschappelijke achterban over het Joint Programming initiatief. Moet Vlaanderen instappen of niet? Of verkiezen jullie te werken via andere methodes: ERA-netten? Via bepaalde netwerken? Via opvolgen van Europese onderzoeksinfrastructuren? Er zullen keuzes moeten gemaakt worden.

Vraag naar VLIZ en WC toe:

Kan het VLIZ toetsen bij het netwerk wat de invulling zou moeten zijn? Hoe willen de Vlaamse mariene wetenschappers het specifiek? In welke domeinen kunnen zij excelleren? Welke speerpunten moeten ontwikkeld worden (en ondersteund worden door de universiteiten)?

Janssen: De VLIZ-WC zal een advies formuleren

6. Volgende vergaderingen:

Meegedeeld via een aparte mail (22.01.2010):

- vrijdag, 23 april (14.00 uur, 't Pand, Gent)
- vrijdag, 25 juni (14.00 uur, VLIZ, Oostende)
- vrijdag, 22 oktober (14.00 uur, 't Pand, Gent)
- donderdag, 2 december (14.00 uur, 't Pand, Gent)